

DOTACJE NA KAPITAŁ OBROTOWY JAKO UZUPEŁNIENIE RZĄDOWEJ TARCZY ANTYKRYZYSOWEJ W WARUNKACH COVID-19 – EFEKTY BEZPOŚREDNIE, POŚREDNIE I KOŃCOWE

Streszczenie

Pandemia COVID-19 okazała się być ogromnym wyzwaniem dla współczesnego świata w bardzo wielu aspektach. Wśród najważniejszych wymienić można kwestie zdrowotne, gospodarcze i kulturowe. Niniejsze opracowanie obejmuje zagadnienie przeciwdziałania skutkom pandemii w wymiarze gospodarczym. W odpowiedzi na wzrost ryzyka kryzysu gospodarczego rządy wielu krajów wprowadziły środki zapobiegawcze. Tego typu działania zostały wdrożone również w Polsce. W opracowaniu przedstawiono założenia i efekty programu pomocowego dla średnich przedsiębiorstw, które w związku z zakłóceniami w funkcjonowaniu gospodarki na skutek wystąpienia pandemii COVID-19, znalazły się w trudnej sytuacji ekonomicznej.

Zaprezentowane wyniki badań pokazują, że pomoc udzielona przez PARP w ramach działania 1.5 Dotacje na kapitał obrotowy POPW sprzyjała poprawie sytuacji ekonomicznej wspartych firm i miała duże znaczenie dla ich bieżącego funkcjonowania w okresie wsparcia. Tym samym powyższy instrument pozwolił stworzyć warunki do stabilnego rozwoju ekonomicznego w okresie recesji gospodarczej spowodowanej pandemią COVID-19.

Słowa kluczowe: dotacja, kapitał obrotowy, średnie przedsiębiorstwo, COVID-19

Abstract

The COVID-19 pandemic turned out to be a huge challenge for the modern world in many aspects. The most important ones include health, economic and cultural issues. This study covers the issue of counteracting the effects of the pandemic in the economic dimension. In response to the increased risk of economic crisis, governments of many countries have introduced preventive measures. These types of activities have also been implemented in Poland. This study presents the Assumption and effects of the program for medium-sized enterprises which, due to the disruptions in the functioning of the economy as a result of the COVID-19 pandemic, find themselves in a difficult economic situation.

The presented research results show that the assistance provided by PAED under Measure 1.5 Subsidies for POPW working capital contributed to improving the economic situation of supported companies and had a great importance for their current operation during the support period. Thus, the above instrument helped to create conditions for stable economic development during the economic recession caused by the COVID-19 pandemic.

Keywords: subsidy, working capital, medium enterprises, COVID-19

¹ dr, majchel@mazovia.edu.pl, ORCID <https://orcid.org/0000-0002-9141-3059>

Wstęp

Kryzys wywołany pandemią COVID-19 przede wszystkim spowodował zagrożenia dla działalności MŚP. Nagle zaistniałe zmiany w otoczeniu przekształciły się w wyzwania, także dla polityki rządowej. Wybuch epidemii, a wraz z tym wprowadzone restrykcje należy traktować, jako negatywny impuls dla systemów gospodarczych na całym świecie². Epidemia postawiła przed rządami krajów ogromne wyzwanie, aby z jednej strony ograniczyć rozprzestrzenianie się wirusa, a z drugiej nie dopuścić do recesji. Ponadto pandemia COVID-19 wykreowała nowe obszary badawcze.

Celem artykułu było przedstawienie założeń i efektów programu, trwającego od 15 czerwca 2020 r. do 31 lipca 2020 r., który stanowił element Funduszonego Pakietu Antywirusowego będącego uzupełnieniem rządowej Tarczy Antykryzysowej.

W artykule zostały wskazane warunki obligatoryjne, jakie musieli spełnić średni przedsiębiorcy, którzy znaleźli się w trudnej sytuacji ekonomicznej w związku z zakłóceniami w funkcjonowaniu gospodarki na skutek wystąpienia pandemii COVID-19, aby otrzymać dofinansowanie. Dokonano także analizy rozkładu przestrzennego oraz struktury branżowej firm korzystających z wsparcia w ramach POPW³ działania 1.5 Dotacje na kapitał obrotowy oraz oceniono efekty wsparcia, które zaistniały w dedykowanym programie dla średnich przedsiębiorstw. W artykule wykorzystano między innymi dokumentację konkursową dotyczącą naboru. Ponadto cennym źródłem informacji były raporty PARP, NBP, GUS.

Warunki otrzymania wsparcia w ramach POPW działania 1.5. Dotacje na kapitał obrotowy

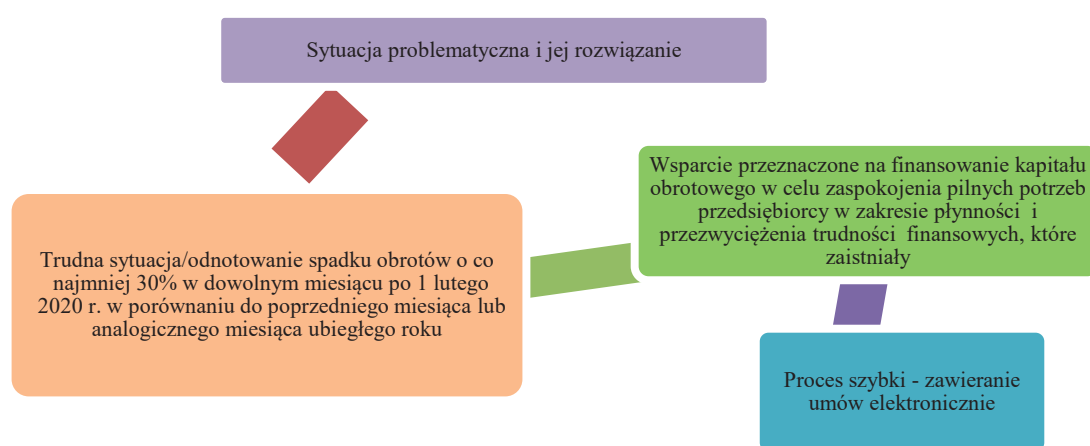
Wsparcie w ramach POPW, działanie 1.5 Dotacje na kapitał obrotowy było odpowiedzią na trudną sytuację ekonomiczno- finansową, w jakiej znalazły się polskie przedsiębiorstwa w wyniku zakłóceń w funkcjonowaniu gospodarki na skutek pandemii COVID-19. Program został zaproponowany przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, a realizacją wsparcia oraz jednocześnie instytucją udzielającą pomocy była Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości (PARP).

² Kubiczek, J., Hadasik, B. (2021). Challenges in Reporting the COVID-19 Spread and its Presentation to the Society. *Journal of Data and Information Quality*, 13(4), s. 1-7.

³ Program Operacyjny Polska Wschodnia.

Wsparcie finansowe miało na celu zaspokoić pilne potrzeby średnich przedsiębiorstw w zakresie płynności finansowej, utrzymania zatrudnienia i przezwyciężenia trudności finansowych, które zaistniały wskutek pandemii. Powyższy instrument stanowił element Funduszonego Pakietu Antywirusowego⁴ wdrażanego, jako uzupełnienie szerszego wsparcia w ramach Tarczy antykryzysowej dla biznesu.

Zasady przyznawania dotacji zostały pomyślane tak, aby były szybkim zastrzykiem finansowym przy minimalnych obciążeniach formalno-prawnych. Dlatego niemal cały proces odbywał się elektronicznie. Proces działania został przedstawiony graficznie na rysunku 1.

Rysunek 1. Sytuacja problematyczna i jej rozwiązanie

Źródło: opracowanie własne.

Nabór na bezzwrotne wsparcie dotacyjne został ogłoszony w czerwcu 2020 r., a wybór projektów do dofinansowania następował w trybie nadzwyczajnym, tj. zgodnie z art. 10 ust. 1 specustawy funduszonej⁵. Zgodnie z Regulaminem naboru wnioski o dofinansowanie mogły być składane w terminie od 15 czerwca 2020 r. do 31 lipca 2020 r. Zgodnie z kryteriami wyboru zatwierdzonymi przez Komitet POPW⁶, zakres terytorialny obejmował przedsiębiorców prowadzących działalność na terenie województw wchodzących w skład makroregionu Polska Wschodnia, tj. lubelskiego, podkarpackiego,

⁴ Wsparcie antykryzysowe udzielone biznesowi w ramach programów współfinansowanych ze środków unijnych na poziomie regionalnym (firmy mikro i małe wspierane w ramach RPO) oraz krajowym (firmy średnie wspierane w ramach POIR i POPW).

⁵ Ustawa z dnia 3 kwietnia 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach wspierających realizację programów operacyjnych w związku z wystąpieniem COVID-19 w 2020 r. (Dz. U. z 2020 r., poz. 694), zwana „specustawą funduszoną”.

⁶ Komitet Monitorujący Program Operacyjny Polska Wschodnia.

podlaskiego, świętokrzyskiego, warmińsko-mazurskiego⁷. Mapę makroregionu Polski Wschodniej przedstawia rysunek 2.

Rysunek 2. Mapa makroregionu Polski Wschodniej

Źródło: opracowanie własne.

Obligatoryjne łączne kryteria, jakie musiał spełnić potencjalny wnioskodawca, aby otrzymać wsparcie były następujące:

1. posiadanie statusu średniego przedsiębiorstwa (w rozumieniu Załącznika I do Rozporządzenia 651/2014) i prowadzenie działalności gospodarczej na terytorium makroregionu Polski Wschodniej na dzień 31 grudnia 2019 r.;
2. nie znajdowanie się w trudnej sytuacji na dzień 31 grudnia 2019 r. (w rozumieniu art. 2 pkt 18 Rozporządzenia nr 651/2014);
3. w związku z zakłóceniami w funkcjonowaniu gospodarki na skutek wystąpienia pandemii COVID-19, w dniu udzielenia pomocy znajdowanie się w trudnej sytuacji (w rozumieniu art. 2 pkt 18 rozporządzenia nr 651/2014) lub w sytuacji nagłego niedoboru tzn. odnotował spadek obrotów o co najmniej 30% w dowolnym miesiącu po 1 lutego 2020 r. w porównaniu do poprzedniego miesiąca lub analogicznego miesiąca ubiegłego roku;

⁷ Przedsiębiorcy z pozostałych województw objęci zostali wsparciem w ramach działania 3.4 POIR.

4. nie spełnianie przesłanek określonych w art. 6b ust. 3 ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o utworzeniu Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości (Dz. U. z 2020 r. poz. 299 z późn. zm.);
5. nie wykluczenie z możliwości otrzymania dofinansowania na podstawie art. 207 ust. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t. j. Dz. U. z 2019 r. poz. 869 z późn. zm.);
6. nie objęcie zakazem dostępu do środków, o których mowa w art. 5 ust. 3 pkt 1 i 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t. j. Dz. U. z 2019 r. poz. 869, z późn. zm.) na podstawie art. 12 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 15 czerwca 2012 r. o skutkach powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym wbrew przepisom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2012 r., poz. 769.) lub zakazem, o którym mowa w art. 9 ust. 1 pkt 2a ustawy z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (t.j. Dz. U. 2019 r. poz. 628 z późn. zm.);
7. nie prowadzenie działalności w sektorach wykluczonych z możliwości otrzymania wsparcia tj.:
 - a) określonych w art. 3 ust. 3 Rozporządzenia PE i Rady (UE) nr 1301/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i przepisów szczególnych dotyczących celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” oraz w sprawie uchylecia rozporządzenia (WE) nr 1080/2006);
 - b) w sektorze rybołówstwa lub akwakultury, objętym rozporządzeniem nr 1379/2013, jeśli dotyczy którejkolwiek z kategorii wskazanych w art. 1 lit. a–k rozporządzenia Komisji (UE) nr 717/2014 z dnia 27 czerwca 2014 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis w sektorze rybołówstwa i akwakultury (Dz. Urz. UE L 190 z 28.06.2014, str. 45);
 - c) produkcji lub wprowadzania do obrotu napojów alkoholowych;
 - d) produkcji lub wprowadzania do obrotu treści pornograficznych;
 - e) obrotu materiałami wybuchowymi, bronią i amunicją;
 - f) gier losowych, zakładów wzajemnych, gier na automatach i gier na automatach o niskich wygranych;
 - g) produkcji lub wprowadzania do obrotu środków odurzających, substancji psychotropowych lub prekursorów.

8. nie prowadzenie działalności jako instytucja finansowa, bankowa oraz z sektora kas spółdzielczych⁸.

Maksymalne dofinansowanie, jakie mógł otrzymać średni przedsiębiorca wynosiło 429 827 zł, koszty kwalifikowane również wynosiły 429 827 zł, a wkład własny 0 zł. Można, więc było otrzymać dofinansowanie w wysokości 100% kosztów.

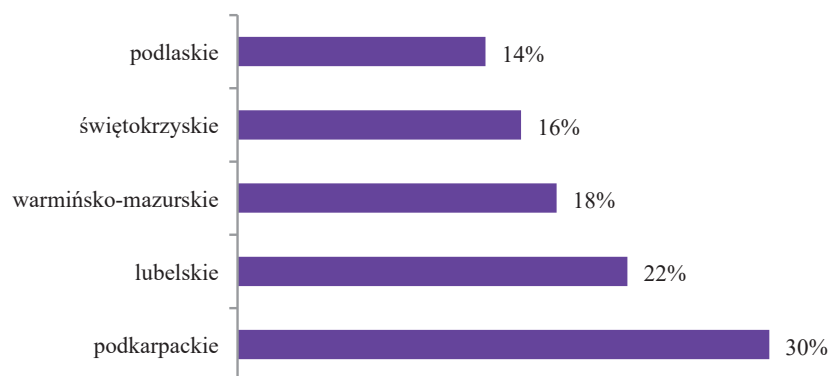
Krótkoterminowym i bezpośrednim efektem interwencji było zapewnienie firmom płynności finansowej, czyli zdolności do realizacji zobowiązań krótkoterminowych. Stabilizacja finansowa miała pozwolić na utrzymanie zatrudnienia i szerzej działalności gospodarczej, a w perspektywie średnio i długoterminowej, tj. po zakończeniu recesji spowodowanej pandemią COVID-19, stworzyć warunki do dalszego, stabilnego rozwoju ekonomicznego wspartych firm.

Beneficjenci wsparcia finansowego w makroregionie Polski Wschodniej

Narzędzie w formie dotacji na kapitał obrotowy zaproponowane przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej stanowiło realne wsparcie dla firm zmagających z ekonomicznymi skutkami pandemii. To wsparcie można powiedzieć, że zostało „uszyte na miarę potrzeb biznesu”, o czym świadczyło duże zainteresowanie przedsiębiorców.

W ujęciu przestrzennym, zobrazowanym na wykresie 1 wsparcie antykryzysowe udzielone w ramach POPW trafiło w największym zakresie do przedsiębiorców z województwa podkarpackiego (30%), a następnie województw lubelskiego (22%), warmińsko-mazurskiego (18%), świętokrzyskiego (16%) i podlaskiego (14%).

⁸ Powyższe wynikało z załącznika nr 2 do Regulaminu naboru Kryteria oceny Dotacje na Kapitał Obrotowy.

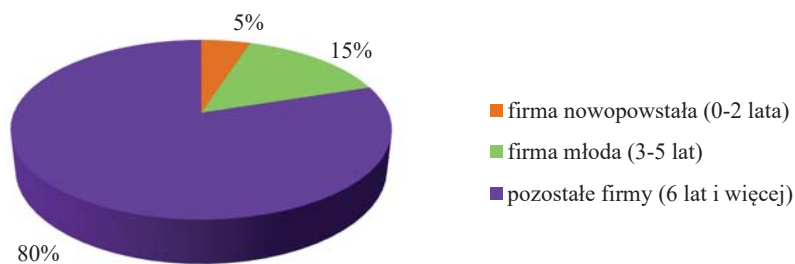
Wykres 1. Rozkład przestrzenny firm korzystających z wsparcia w ramach działania 1.5 Dotacje na kapitał obrotowy POPW

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Barometr Innowacyjności. Program Operacyjny Polska Wschodnia. Raport końcowy*. PARP (2021).

Biorąc pod uwagę rozkład przestrzenny beneficjentów wsparcia w ramach Tarczy antykryzysowej można zauważyć, że odpowiadał on rozkładowi przestrzennemu ogólnej populacji firm średnich w Polsce Wschodniej⁹. Oceniając udzieloną pomoc można uznać ją za trafną z punktu widzenia reprezentatywności regionalnej wspieranych podmiotów (dane wskazują na brak barier regionalnych w uzyskiwaniu wsparcia). Stanowiło to szczególne znaczenie dla tego typu instrumentów interwencyjnych, które z założenia mają charakter powszechny i powinny obejmować, w odpowiednich proporcjach, firmy z wszystkich regionów dotkniętych recesją. Powyższe dane wskazują również pośrednio na powszechne i niezależne od lokalizacji zapotrzebowanie na tego rodzaju wsparcie.

W dedykowanym programie pomoc została udzielona w zdecydowanej większości (80%) firmom działającym na rynku co najmniej 6 lat. Co potwierdzają dane zawarte na wykresie 2.

⁹ Wyjątek stanowi niewielka nadreprezentacja firm z województwa świętokrzyskiego, kosztem firm z województwa podlaskiego. Zgodnie z danymi GUS rozkład przestrzenny firm średnich z Polski Wschodniej (2 302 podmioty) kształtował się w roku 2020 następująco: podkarpackie – 29%, lubelskie – 22%, warmińsko-mazurskie – 19%, podlaskie – 16%, świętokrzyskie – 14% (źródło: *Działalność przedsiębiorstw niefinansowych w 2020 r.* Warszawa GUS (2021)).

Wykres 2. Okres działalności firm wspieranych w ramach działania 1.5 Dotacje na kapitał obrotowy POPW

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Barometr...*, op. cit.

Jak można zauważyć, to udział firm działających na rynku powyżej 6 lat był znacznie wyższy od udziału tego typu firm w populacji beneficjentów POPW ogółem. Dominacja firm z dłuższym stażem działalności wynikała z założeń wsparcia, które obejmowało jedynie firmy średnie, a zatem podmioty będące zazwyczaj na bardziej zaawansowanych etapach rozwoju, z dłuższą historią działalności.

Wykres 3. Struktura branżowa przedsiębiorstw wspieranych w ramach działania 1.5 Dotacje na kapitał obrotowy POPW

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Barometr...*, op. cit.

Ze względu na branżę (wykres 3), to 51% wspartych firm prowadziło działalność w ramach sekcji C – Przetwórstwo przemysłowe. Wyraźnie mniej licznie reprezentowane były pozostałe cztery sekcje: Sekcja G – Handel hurtowy i detaliczny (16%), Sekcja F – Budownictwo (12%), Sekcja H – Transport i gospodarka magazynowa (6%) oraz Sekcja I – Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi (5%).

Zauważalne jest zatem, że branżowy rozkład działalności beneficjentów Dotacji na kapitał obrotowy odbiega od ogólnej struktury branżowej na poziomie całej populacji przedsiębiorstw w Polsce Wschodnie (gdzie dominuje

Sekcja G – Handel hurtowy i detaliczny: 24%)¹⁰, jak i od branżowej struktury beneficjentów POPW ogółem (gdzie bardziej widoczny jest udział Sekcji J – Informacja i komunikacja i M – Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna – odpowiednio 8% i 5%).

Należy jednak podkreślić, że wsparcie w ramach instrumentu udzielane było jedynie przedsiębiorstwom średnim. Jeżeli weźmiemy pod uwagę tę klasę przedsiębiorstw to dominującą sekcją w Polsce była właśnie Sekcja C (39% wszystkich firm średnich), a następnie Sekcja G (21%) oraz Sekcje F (8%) i Sekcja H (6%). Struktura beneficjentów Dotacji na kapitał obrotowy w Polsce Wschodniej korespondowała, zatem co do zasady z ogólną branżową strukturą populacji firm średnich w Polsce, poza jednym wyjątkiem tj. Sekcją I – Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi. W przypadku tej branży obserwowana jest, bowiem widoczna nadreprezentacja wśród beneficjentów działania. Udział beneficjentów z Sekcji I jest wyraźnie wyższy od udziału tej branży w populacji firm średnich w Polsce, który kształtuje się na poziomie około 2%. Można przyjąć założenie, że miało to związek ze skalą negatywnego oddziaływania skutków COVID-19 na branżę hotelową i gastronomiczną. Zgodnie z wynikami badań GUS dotyczącymi wpływu pandemii na koniunkturę z lipca 2020 roku, czyli z miesiąca zamknięcia naboru wniosków o dotacje w ramach działania 1.5 jedynie 25% wszystkich przedsiębiorców z tej branży przewidywało czas przetrwania firmy na okres dłuższy niż 6 miesięcy (podczas gdy dla pozostałych branż udział ten wahał się od 35% do 54%)¹¹.

Efekty wsparcia dotacyjnego na kapitał obrotowy

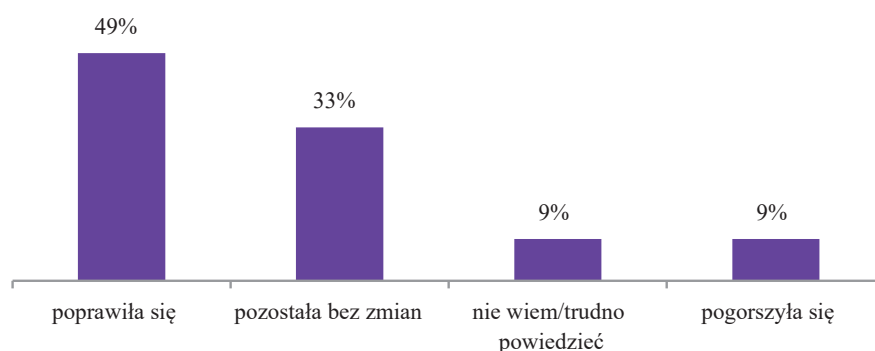
Jak wynika z badania przeprowadzonego przez PARP, to pozytywnych zmian sytuacji ekonomicznej obserwowanej na poziomie firm w badanym okresie nie należy utożsamiać z efektami przyczynowymi wsparcia POPW (wykres 4). Przyczyny należy upatrywać się w tym, że odnotowane pozytywne zmiany miały miejsce w okresie, gdy w polskiej gospodarce obserwowana była stopniowa poprawa koniunktury. Znaczące w tym czasie były niższe spadki PKB w III i IV kwartale 2020 roku oraz wzrost wyników na sprzedaży i wyhamowanie dynamiki spadków przychodów firm w III i IV kwartale 2020¹². Ponadto polskie firmy objęte zostały wsparciem publicznym w ramach Tarczy anty-

¹⁰ *Działalność przedsiębiorstw niefinansowych w 2020 r.* Warszawa: GUS (2021).

¹¹ *Barometr...*, op. cit., s. 99-100.

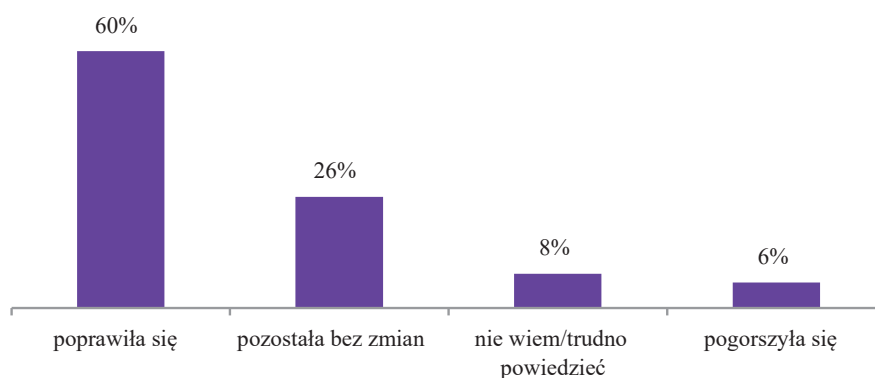
¹² *Raport o inflacji. Marzec 2021.* Warszawa: Narodowy Bank Polski (2021).

kryzysowej w bardzo szerokim zakresie, stąd trudno jest oszacować w jakim stopniu na poprawę ich sytuacji wpłynęły poszczególne instrumenty pomocowe. W przypadku beneficjentów Dotacji na kapitał obrotowy POPW 81% badanych firm skorzystało także z innych form wsparcia rządowego. W badanym okresie (III i IV kwartał 2020) również wskaźnik płynności finansowej (gotówkowej) firm pozostawał na stabilnym i wysokim poziomie¹³ (wykres 5), co było efektem właśnie intensywnej pomocy rządowej oraz niskich nakładów inwestycyjnych¹⁴.

Wykres 4. Zmiana sytuacji ekonomicznej u beneficjentów działania 1.5 POPW w okresie, na który udzielone zostało wsparcie

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Barometr...*, op. cit.

Wykres 5. Zmiana płynności finansowej u beneficjentów działania 1.5 POPW w okresie, na który udzielone zostało wsparcie

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Barometr...*, op. cit.

Co istotne, to poziom zatrudnienia w okresie wsparcia w przypadku większości firm nie zmienił się (73%), co należy traktować jako efekt zgodny z założeniami instrumentu, którego jednym z celów było właśnie utrzymanie zatrudnienia. Zmiany obserwowane w badanym okresie dotyczyły

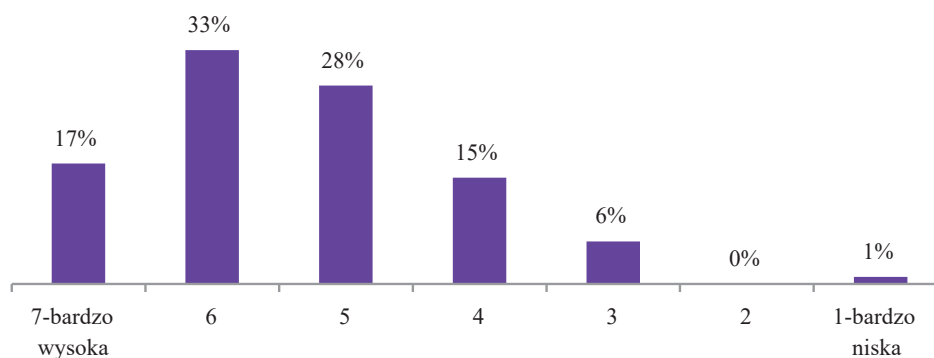
¹³ 43% i 44% odpowiednio w III i IV kwartale 2020 r., wobec 39% w I kwartale 2020 r.

¹⁴ *Raport o inflacji...*, op. cit.

w podobnych proporcjach większości branż za wyjątkiem branży informacyjno-komunikacyjnej w przypadku, których widocznie większy niż w pozostałych sekcjach odsetek firm deklaruował brak zmian w zakresie sytuacji ekonomicznej (63%)¹⁵. Sytuacja była jednak zróżnicowana w zależności od branży, w której działają badane firmy. Zgodnie z danymi GUS w okresie od lipca do grudnia 2020 dla większości branż odnotowana została poprawa ogólnego klimatu koniunktury (choć pozostawał on wciąż na wyraźnie niższym poziomie w porównaniu do okresu sprzed pandemii). Wyjątek stanowiła Sekcja I (branża hotelowo-gastronomiczna), dla której wskaźnik koniunktury wyraźnie pogorszył się w drugim półroczu 2020 r. (spadek z -29 w lipcu 2020 r. do -50 w grudniu 2020 r.)¹⁶.

Wyniki Barometru wskazały z kolei, że większość firm (51%) prowadzących działalność związaną z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi korzystających ze wsparcia w ramach Dotacji na kapitał obrotowy odnotowała poprawę płynności finansowej, co sugerowało, że kondycja ekonomiczna beneficjentów POPW w badanym okresie mogła być lepsza od ogólnej kondycji firm z branży.

To, że duże znaczenie miało przedmiotowe wsparcie wskazują opinie beneficjentów pomocy. Większość badanych firm zadeklarowała, że w przypadku braku uzyskania dofinansowania doświadczyłaby szeregu negatywnych skutków związanych w pandemią COVID-19.

Wykres 6. Ogólna ocena wsparcia uzyskanego w ramach Działania 1.5 POPW

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Barometr...*, op. cit.

Jak wynika z danych zaprezentowanych na wykresie 6, przedsiębiorcy w większości pozytywnie oceniają udzielone wsparcie. Połowa firm ocenia wsparcie wysoko lub bardzo wysoko (ocena 6 lub 7 na siedmiostopniowej

¹⁵ *Barometr...*, op. cit., s. 103.

¹⁶ *Wpływ pandemii COVID-19 na koniunkturę gospodarczą – oceny i oczekiwania (dane szczegółowe oraz szeregi czasowe)*. Warszawa: GUS (2021).

skali). Na co należy zwrócić uwagę, to sygnalizowanie przez znikomą odsetkę (15%) przedsiębiorców faktu, że czas oczekiwania na wypłatę środków był zbyt długi, a uzyskanie wsparcia było skomplikowane dla około 30% firm. Stąd ze wsparcia firm konsultingowych na etapie przygotowania wniosku skorzystało 28% beneficjentów.

Nieco bardziej umiarkowane oceny wyrażane były w odniesieniu do długości okresu wsparcia oraz wielkości wsparcia w stosunku do skali potrzeb przedsiębiorstw w okresie pandemii COVID-19. Maksymalna kwota dotacji możliwa do uzyskania była wystarczająca dla 58%, zaś maksymalny trzymiesięczny okres wsparcia był wystarczający dla 59% firm. Największe niezaspokojone potrzeby finansowe firm odnotowano w przypadku branży hotelarsko-gastronomicznej, w której jedynie 20% respondentów zadeklarowało, że wielkość oferowanego wsparcia była adekwatna do ich potrzeb¹⁷.

Jednakże poszczególne efekty zobrazowane na rysunku 3 pozwoliły stworzyć warunki do stabilnego rozwoju ekonomicznego w okresie recesji gospodarczej spowodowanej pandemią COVID-19.

Rysunek 3. Efekty bezpośrednie, pośrednie, końcowe udzielonego wsparcia

Źródło: opracowanie własne.

Z pandemią wiązała się bardzo duża skala interwencji anty-kryzysowej, w której również w niewielkiej jej części uczestniczyła także PARP w ramach środków POPW. Charakter interwencji antycovidowej był odmienny, obejmował bowiem zapewnienie zdolności firm do realizacji zobowiązań krótkoterminowych, tj. zapewnienie płynności finansowej oraz poprawę warunków prowadzenia bieżącej działalności. Założeniami w tak krótkim horyzoncie czasowym był takie aspekty jak poprawa kondycji finansowej średnich przedsiębiorstw, utrzymanie działalności gospodarczej wspartych firm i utrzymanie

¹⁷ *Barometr...*, op. cit., s. 106.

zatrudnienia, co w efekcie końcowym przyczyniło się do stworzenia warunków stabilnego rozwoju ekonomicznego w okresie recesji gospodarczej spowodowanej pandemią COVID-19.

Podsumowanie

Wsparcie przygotowane, jako uzupełnienie rządowej Tarczy Antykryzysowej udzielone w ramach poddziałania 1.5 Dotacje na kapitał obrotowy POPW będące realną odpowiedzią na trudną sytuację ekonomiczno-finansową firm w wyniku zakłóceń w funkcjonowaniu gospodarki na skutek pandemii COVID-19 zostało rozdysponowane proporcjonalnie we wszystkich regionach Polski Wschodniej.

Oceniając strukturę beneficjentów można stwierdzić, że odpowiada ona przestrzennemu rozkładowi firm średnich w makroregionie. Wśród odbiorców udzielonego wsparcia dominowały przedsiębiorstwa, działające w branży przetwórstwa przemysłowego. Zauważalna była nadreprezentacja firm objętych wsparciem w zakresie branży hotelarsko- gastronomicznej, jako sekcji najbardziej dotkniętej skutkami pandemii COVID-19. Negatywne skutki pandemii COVID-19 dla firmy wynikały głównie z ogólnego pogorszenia się sytuacji społeczno- ekonomicznej w kraju i przekładały się w największym stopniu na spadek zainteresowania oferowanymi produktami oraz utrudnienia w zawieraniu kontraktów. Jednakże w zaistniałej sytuacji firmy dostosowywały się do panujących warunków i skupiły się na ograniczaniu działań i wydatków niezwiązanych bezpośrednio z działalnością podstawową oraz ograniczanie inwestycji.

Ogólna sytuacja ekonomiczna jak i płynność finansowa większości firm objętych badaniem uległa poprawie w okresie, na który udzielone zostało im wsparcie. Przy czym poprawy nie można jednoznacznie łączyć ze wsparciem uzyskanym w ramach Dotacji na kapitał obrotowy to jednak opinie beneficjentów w tym aspekcie wskazują na duże znaczenie wsparcia dla poprawy warunków funkcjonowania firm.

Beneficjenci zdecydowanie pozytywnie ocenili trafność wsparcia udzielonego w ramach działania 1.5 Dotacje na kapitał obrotowy POPW, wskazując jedynie na zbyt małą jego skalę w porównaniu do potrzeb zaistniałych w wyniku pandemii COVID-19.

Podsumowując, pomoc udzielona w ramach działania 1.5 Dotacje na kapitał obrotowy POPW sprzyjała poprawie sytuacji ekonomicznej wspartych firm i miała duże znaczenie dla ich bieżącego funkcjonowania w okresie wsparcia. Dotyczy to zwłaszcza firm z branż mocniej dotkniętych skutkami

pandemii, w tym w szczególności branży hotelarsko- gastronomicznej. Należy także podkreślić, że ze względu na bezprecedensowy zasięg wsparcia, które objęło około 44% populacji firm średnich w Polsce Wschodniej¹⁸, jego oddziaływanie miało także istotne znaczenie dla makroregionalnego sektora przedsiębiorstw, jako całości.

Piśmiennictwo

1. *Barometr Innowacyjności. Program Operacyjny Polska Wschodnia. Raport końcowy*. Warszawa: PARP (2021).
2. *Działalność przedsiębiorstw niefinansowych w 2020 r.* Warszawa: GUS (2021).
3. Kubiczek, J., Hadasik, B. (2021). *Challenges in Reporting the COVID-19 Spread and its Presentation to the Society. Journal of Data and Information Quality*. 13(4).
4. *Raport o inflacji. Marzec 2021*. Warszawa: Narodowy Bank Polski.
5. Regulamin naboru w ramach wezwania do składania wniosków na Kapitał obrotowy Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój 2014-2020, działanie 3.4 Dotacje na kapitał obrotowy Programu Operacyjnego Polska Wschodnia 2014-2020, działanie 1.5 Dotacje na kapitał obrotowy.
6. Ustawa z dnia 3 kwietnia 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach wspierających realizację programów operacyjnych w związku z wystąpieniem COVID-19 w 2020 r. (Dz. U. z 2020 r., poz. 694).
7. *Wpływ pandemii COVID-19 na koniunkturę gospodarczą - oceny i oczekiwania (dane szczegółowe oraz szeregi czasowe)*. Warszawa: GUS (2021).
8. Załącznik nr 2 do Regulaminu naboru Kryteria oceny Dotacje na Kapitał Obrotowy.
9. <https://nbp.pl/> (dostęp 05.06.2023).
10. <https://www.parp.gov.pl/> (dostęp 05.06.2023).
11. <https://stat.gov.pl/> (dostęp 05.06.2023).

¹⁸ Wsparciem w ramach POPW objętych zostało łącznie 1007 firm średnich z 2,3 tys. firm średnich funkcjonujących w Polsce Wschodniej (źródło: *Działalność przedsiębiorstw niefinansowych w 2020 r.* Warszawa: GUS (2021)).